

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
Participation of the people in organizing a community community
forum to develop a plan for the development of Don Kaeo
Subdistrict Administrative Organization, Mae Rim District,
Chiang Mai Province

วินิจ ผาเจริญ¹, เชษฐ ใจเพชร, ภาวิดา รังษี²

Winit Pharcharuen, Chast Jaiphet, Pawida Rungsee

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกแต่ละด้านจากมากไปน้อย คือการลงทุนและการปฏิบัติ การวางแผน ดำเนินการ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาและการติดตามและประเมินผล 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยรวมและราย

¹ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่; School of Administrative Studies, Maejo University, Chiang Mai

² หลักสูตรการเมืองและการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร; Lecturer, Politics and Local Governance Program, Maejo University at Chumporn

Corresponding Author, E-mail: winit.phacharuen@gmail.com

ด้าน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การจัดเวทีประชาคมชุมชน; จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of people's participation in organizing the community community forum for the preparation of the development plan of Don Kaeo Subdistrict Administrative Organization, Mae Rim District, Chiang Mai Province; Community Community Forum to develop a plan for the development of Don Kaeo Subdistrict Administrative Organization quantitative research The random sampling population used in this research was 400 people residing in the Don Kaeo Subdistrict Administrative Organization area. The results of the research were as follows: 1. The level of people's participation in organizing a community community forum to develop a development plan for Don Kaeo Subdistrict Administrative Organization, Mae Rim District, Chiang Mai Province. Overall, it's at a moderate level. when classifying each side from highest to lowest is investment and practice action planning Identification of problems and causes of problems and monitoring and evaluation 2. Results of comparison of people's participation in organizing community forums to develop plans for development of Don Kaeo Subdistrict Administrative Organization, classified by gender, educational level and occupation. overall and in each aspect no different and classified by village, the overall inhabitants were significantly different at the .05 level.

Keywords: public participation; organizing community community forums; Make a local development plan

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตยกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ ภายใต้แนวคิดการบริหาร

ภาคีรัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายหมายฉบับประกันสิทธิของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดหน้าที่ของภาครัฐในการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 จนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการยังกำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือองค์ประกอบที่ขาดมิได้ การปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงจำเป็น ดังเห็นว่า มีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนั้นยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดแก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชนและเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตย (สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยกระทรวงมหาดไทย, 2562)

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม เมื่อจะดำเนินการในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเสนอของบประมาณรายจ่าย การประชุมสภาท้องถิ่น การดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนด และวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อาจจะได้โดยวิธีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบ กระทำได้โดยให้ประชาชนมีการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ สอบถามความคิดเห็นของประชาชน ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงาน การจัดให้มีการรับฟังประชามติ การเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น หรือวิธีการอื่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดโดยเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559) แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (เกศินี พรหมตัน, 2550) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ

แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท คือ 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต และ 2) แผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานประการสำคัญ คือ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (จิรวรรณ อินทรีย์สังวร, 2552)

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้การสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในฐานะองค์กรภาคประชาชนที่จะนำไปสู่การดำเนินโครงการและกิจกรรมในลักษณะความร่วมมืออย่างใกล้ชิดซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าประชาชนในชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก แต่จากภาพรวมในอดีตที่ผ่านมา การดำเนินงานของประชาชนในพื้นที่ นับว่าการให้ความร่วมมือยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนบางชุมชนให้ความร่วมมือกับเทศบาลเป็นอย่างดี บางชุมชนให้ความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง และบางชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร (ธรรมพร (นามสมมติ) สัมภาษณ์, 2561) ทั้งนี้ อาจมีปัจจัยบางอย่างที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีระดับความร่วมมือที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยหวังว่าคงเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลในการใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวางแผนกำหนดและดำเนินการของประชาชนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 หมู่บ้าน จำนวน 14,152 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย เป็นชนิดแบบสอบถามรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชนิดปลายเปิด (Opened end Question- naire)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับโดยรวม (Item Total Correlation)

และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.927

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความงานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ นำไปสร้างแบบสอบถาม นำร่างแบบสอบถามไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ในส่วนของสถิติเชิงพรรณนาใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมด้วยสถิติในเชิงอนุมาน โดยใช้ T-test (Independence samples), F-test (One way ANOVA) และ Pearson's correlation ในการทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลปรากฏดังนี้

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการลงทุนและการปฏิบัติ และเห็นว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนดำเนินการ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาและด้านการติดตามและประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ผลปรากฏดังนี้

ประชาชนเพศชาย เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน มากกว่าประชาชนเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนดำเนินการ ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนอายุ 35-50 ปี เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอายุอื่นทุกกลุ่ม

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วม โดยรวมด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงานมากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วม ด้านวางแผนดำเนินการและด้านการติดตามและประเมินผล มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่น

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วน และเกษตรกร/รับจ้าง เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้านการวางแผนดำเนินการ มากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่นๆ เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการติดตามและประเมินผล มากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมและการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอน

แก้ว อำเภอมะรุม จังหวัดเชียงใหม่ในทัศนะของประชาชนในพื้นที่ โดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีข้อค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ สมควรที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอมะรุม จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง ประชาชนให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน ซึ่งควรต้องปรับปรุงแก้ไขในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาให้มากขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาต่อที่ประชุมสภา การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนาที่ผ่านความเห็นชอบของสภา และการตรวจสอบว่ามีการนำแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย คือการตรวจสอบเนื้อหาสาระของข้อบัญญัติ และการทักท้วงกรณีเห็นว่าเทศบาล ไม่จัดทำข้อบัญญัติตามแผนพัฒนา และควรมีการสรุปรายงานการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงาน รวมถึงจัดให้มีหน่วยงานภายนอก หรือองค์กรอิสระประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และที่สำคัญเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน สอดคล้องกับลัทธิธรรมาภิบาล และวัตรปฏิบัติ รัฐธรรมาภิบาล (2559) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนรพี ทองกัญชรและรัฐศิรินทร์ วังกานนท์ (2558) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอ่างทอง พ.ศ.2558-2561 ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอ่างทองพ.ศ. 2558 – 2561 อยู่ในระดับมาก

สมมุติฐานที่ 2 ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอมะรุม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอมะรุม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้ามีส่วนร่วมโดยไม่ได้แยกเพศชายหรือหญิงจึงส่งผลให้

ประชาชนเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่แตกต่าง สอดคล้องกับผลงานวิจัยกับปิยนุช แสงวุธ (2544) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งไม่แบ่งแยกเรื่องอาชีพ จึงส่งผลให้ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยนุช แสงวุธ (2544) ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ผาเจริญและคณะ (2561) เรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตอนแก้ว ที่มีหมู่บ้านที่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในแต่ละหมู่บ้านที่แตกต่างกันประกอบกับระยะทางหมู่บ้านเพื่อมาร่วมทำประชาคมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นนั้นไม่เท่ากัน และก็อาจจะไม่มียานพาหนะในการไปร่วมทำประชาคม จึงทำให้เกิดความไม่สะดวก จึงส่งผลประชาชนที่หมู่บ้านที่อาศัยแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ผาเจริญ (2561) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ถิ่นที่อยู่อาศัยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์จากวรรณกรรมและภาคสนามได้สรุปเพื่อได้องค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน นั้นหมายถึงว่า ประชาชนในชุมชนมีเป้าหมายเดียวกันที่จะแก้ไขปัญหา ตั้งแต่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผลประโยชน์ จึงให้ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน

การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนา ชุมชนของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง จัดการตัวเองได้กรณีของประชาชนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนต้องการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน ในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จล้วนเป็นกิจกรรมที่ตั้งขึ้นมาจากการรวมตัวของชุมชนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และ ขณะที่ประชาชนในชุมชนสร้างการมีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีหน้าที่สนับสนุนคอยช่วยเหลือในฐานะฝ่ายสนับสนุน สามารถสรุปหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ คือ การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเป็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันช่วยกันคิด ช่วยกันทำในการแก้ไขปัญหาลองผิดลองถูกในชุมชนกันเอง มีอิสระในการคิด การสร้างให้ประชาชนในชุมชนมีเป้าหมายเดียวกันในการแก้ไขปัญหา และมีการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ร่วมกันคิดในชุมชนนั้นๆไปในแนวทางเดียวกัน หลังจากปฏิบัติแล้วนำสิ่งที่ได้หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมาพูดคุยกันและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกันเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีที่สุด สำหรับการปฏิบัติของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำเอาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจากประชาชนมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของโครงการและนำไปพิจารณาจัดทำเป็นเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทักท้วงกรณีเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่จัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

1.3 ควรส่งเสริมความเข้าใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาให้มากขึ้น โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- เกศิณี พรหมตัน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาล ตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, การเมืองการปกครอง), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรวรรณ อินทรีย์สังวร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. (การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปิยนุช แสงวรุ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (การศึกษาคคว้าอิสระ ศศ.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจนรพี ทองกัญชรและรัฐศิริรินทร์ ว่างานนท์. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2558-2561. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 6 (1),89-103.
- ลัดดาวรรณ นนปะติ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2559). เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารปกครอง, 5 (2),290-305.
- วินิจ ฝาเจริญและคณะ. (2561). เรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานวิจัย) วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ใจ.
- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป.
- สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.การมีส่วนร่วมของประชาชน. ค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562, จาก<http://www.meph.go.th/opde/data/2/การมีส่วนร่วมของประชาชน.doc>.